මනස නම් වූ මායාකාරී චිත්‍ර ශිල්පියා
නිවන සහ සංස්කාරයන්ගේ යථාර්ථය විමසන සුරියලිස්ටි සිත්තම් පෙළහර
නිර්මාණය සහ යථාර්ථය: සංස්කාර පිළිබඳ විමසුමක්.
මූලාශ්‍ර: නිබ්බාන දේශනා අංක 06 සහ 17 - පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඥානනන්ද හිමි.
NotebookLM

ගද්දුල සූත්‍රය සහ චිත්‍ර උපමාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ සිත චිත්‍ර ශිල්පියෙකුට උපමා කළ සේක. චිත්‍ර ශිල්පියා වර්ණ සංයෝජනයෙන් රූපයක් මවන්නාක් මෙන්, සිත විසින් පංච උපාදානස්කන්ධය උපයෝගී කරගෙන “පුද්ගලයා” හෝ “ලෝකය” නිර්මාණය කරයි.

“චරණ නම් චිත්‍රයට වඩා සිතම විචිත්‍රය.”

චිත්‍ර ශිල්පියා ලෑල්ලක් හෝ බිත්තියක් මත වර්ණාලේප කරන්නා සේ, අවිද්‍යා සහගත සිත රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර සහ විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධයන් අලුතින් උපදවයි.

NotebookLM

සිතුවමට යොදාගන්නා මායාකාරී වර්ණ

පංචස්කන්ධයේ නිස්සාරත්වය:

- **රූපය** (Form): **පෙණ පිඩක් වැනිය.**
- **වේදනාව** (Feeling): **දිය බුබුලක් වැනිය.**
- **සංඥාව** (Perception): **මිරිඟුවක් වැනිය.**
- **සංඛාර** (Formations): **කෙසෙල් කඳක් මෙන් හරයක් නැත.**
- **විඤ්ඤාණය** (Consciousness): **මායාවක් වැනිය.**

අප 'සත්‍යය' යැයි සිතා සිටින්නේ මෙම අස්ථිර දේවලින් තැනූ සිතුවමකටය.

NotebookLM

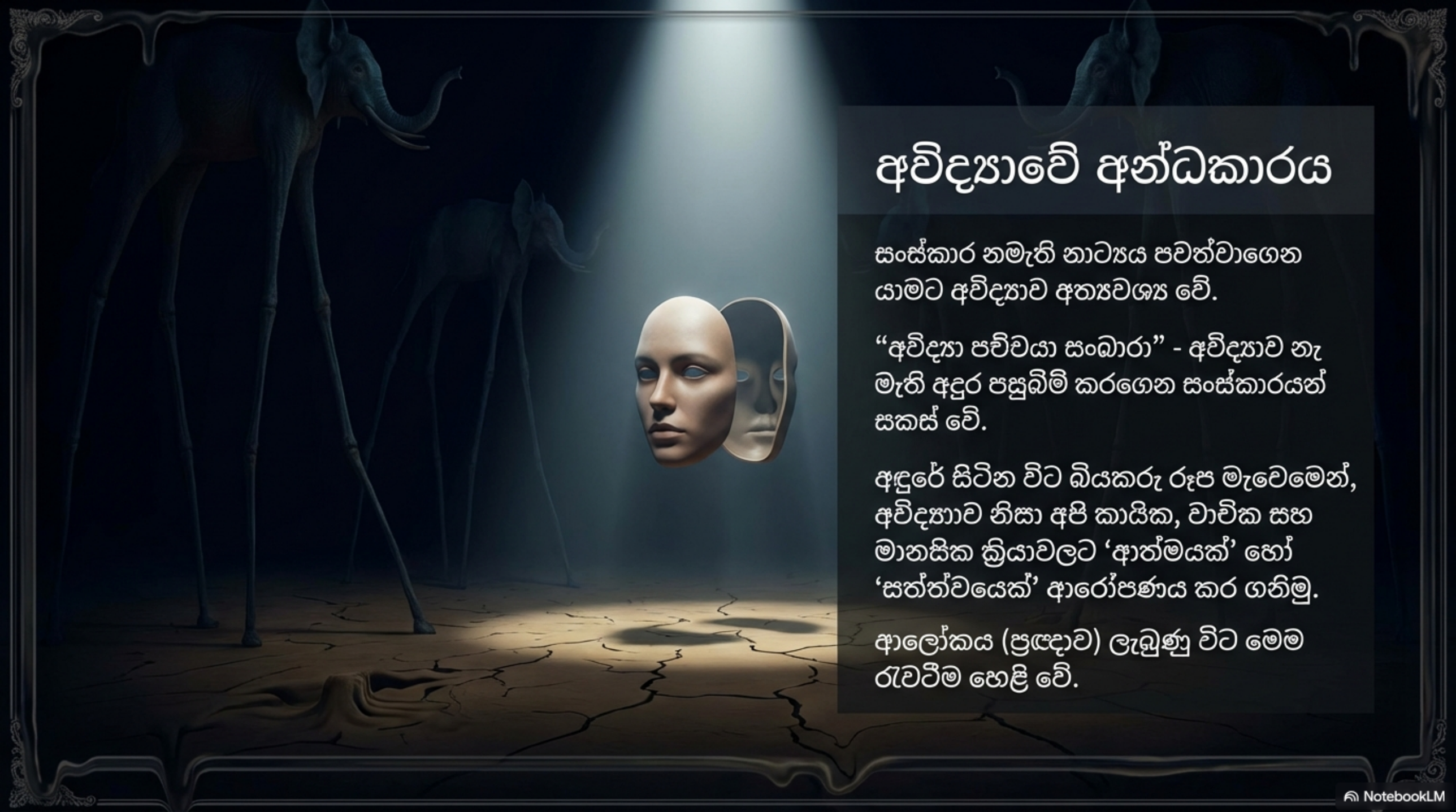

අවිද්‍යාවේ අන්ධකාරය

සංස්කාර නමැති නාට්‍යය පවත්වාගෙන යාමට අවිද්‍යාව අත්‍යවශ්‍ය වේ.

“අවිද්‍යා පච්චයා සංඛාරා” - අවිද්‍යාව නැමැති අදුර පසුබිම් කරගෙන සංස්කාරයන් සකස් වේ.

අඳුරේ සිටින විට බියකරු රූප මැවෙමෙන්, අවිද්‍යාව නිසා අපි කායික, වාචික සහ මානසික ක්‍රියාවලට ‘ආත්මයක්’ හෝ ‘සත්ත්වයෙක්’ ආරෝපණය කර ගනිමු.

ආලෝකය (ප්‍රඥාව) ලැබුණු විට මෙම රැවටීම හෙළි වේ.

NotebookLM

සංස්කාර යනු සකස් කිරීමයි

සංස්කාර වල මූලික අර්ථය වන්නේ ‘සකස් කිරීම’ හෝ ‘විධිවිධාන යෙදීමයි’ (Preparation/Concoction).

නවවෙකු වෙස් ගැන්වී රජෙකු ලෙස පෙනී සිටින්නාක් මෙන්, චේතනාව (Intention) මූලිකා වී රූප, ශබ්ද ආදිය සකස් කරමින් ‘ලෝකය’ නිර්මාණය කරයි. මෙය බොරුවට සැබෑ මුහුණුවරක් දීමකි.

අප දකින්නේ වෙස් වලාගත් නළුවන් මිස සැබෑ පුද්ගලයන් නොවේ.

NotebookLM

චිත්‍රපට උපමාව සහ සන්තතිය

චිත්‍රපටයක චලනයක් පෙනුනද, සත්‍ය වශයෙන්ම ඇත්තේ වේගයෙන් මාරු වන නිශ්චල රූප රාමු පෙළකි.

අපගේ ජීවිතයද මෙවැනිය. සිතිවිලි පරම්පරාව වේගයෙන් ගලා යන විට අපට එය ‘පුද්ගලයෙක්’ ‘ජීවිතයක්’ ලෙස පෙනේ.

තණ්හාව (Tanha) නැමැති මැලියම් මගින් මෙම රූප රාමු එකිනෙක අලවා, කතාවක් ගොඩනගා ගනී.

ප්‍රේක්ෂකයා (අප) එම මායාවට හසු වී සිනාසෙයි, හඬයි.

NotebookLM

Headline in Abhaya Libre:
"ජලයේ ඡායාව සහ සක්කාය දිට්ඨිය"
දියෙහි පෙනෙන තම ඡායාව වෙනත් බල්ලෙකු යැයි සිතා බුරන බල්ලා මෙන්, අපිද පංචස්කන්ධයේ ක්‍රියාකාරිත්වය දෙස බලා 'මම' යැයි රැවටෙමු.
බල්ලා ජලය දෙස බලන නිසා ඡායාව පෙනේ; ඡායාව පෙනෙන නිසා බල්ලා බුරයි. මෙය චක්‍රයකි.
අප 'සිතනවා', 'විඳිනවා' යැයි කීවද එහි ඇත්තේ හේතු ඵල දහමක් (Paticca Samuppada) පමණි. 'කරන්නෙක්' හෝ 'විඳින්නෙක්' ඇතුළත නැත.

තිරය ඉරා දැමීම සහ යථාර්ථය දැකීම

ප්‍රඥාවන්තයා සිනමා තිරයේ දර්ශනයට නොරැවටී, එය පිටුපස ඇති ආලෝක ධාරාව (හේතු ප්‍රත්‍ය) දකී. වේදිකාව පිටුපසට ගිය විට නළුවන්ගේ වෙස් මුහුණු සහ බොරු රැවුල් පෙනෙන්නා ත්නාක් මෙන්, විදර්ශනා නුවණින් බලන විට සංස්කාරයන්ගේ ව්‍යාජ බව (Asamphata) අවබෝධ වේ. මෙය කලකිරීමක් නොව, මායාවෙන් මිදීමකි (Nibbida).

NotebookLM

භව නිරෝධය සහ ගිනි සිළුව

“භව නිරෝධෝ නිබ්බානං” - භවය නිරුද්ධ වීම නිවනයි.

දර (උපාදාන) අවසන් වූ විට ගින්න නිවී යන්නාක් මෙන්, තණ්හාව නැති වූ විට භවය (පැවැත්ම) නිරුද්ධ වේ.

නිවී ගිය ගින්න ‘ගියේ කොහේද?’ කියා ඇසිය නොහැක. එය හුදෙක් දැවීම නැවතුනි. රහතන් වහන්සේගේ පිරිනිවීමද එසේමය.

NotebookLM

විඤ්ඤාණං අනිදස්සනං

“විඤ්ඤාණං අනිදස්සනං අනන්තං සබ්බතෝ පභං” - නිදර්ශන නැති, අනන්ත වූ, හාත්පසින් ප්‍රභාමත් වූ විඤ්ඤාණය. ආලෝක ධාරාවක් බිත්තියක නොවැදුනේ නම් එය නොපෙනී යන්නාක් මෙන්, රහතන් වහන්සේගේ විඤ්ඤාණය

රහතන් වහන්සේගේ විඤ්ඤාණය නාම-රූප (Name & Form) මත නොපිහිටයි. එය ලෝකයෙන් එතෙර වූ, අනිමිත්ත (Signless) තත්ත්වයකි.

NotebookLM

සළායතන නිරෝධය

ඇස, කන, නාසය ආදී ඉන්ද්‍රියයන් නිරුද්ධ වීමෙන් ඒවායින් ගොඩනගන 'ලෝකය'ද නිරුද්ධ වේ.

ලෝකය යනු බාහිරින් ඇති දෙයක් නොව, ආයතන මගින් මනස තුළ ගොඩනගන දෙයකි.

ඉන්ද්‍රියන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය නිවී ගිය විට, ලෝකය පිළිබඳ හැඟීමද (World-view) අතුරුදහන් වේ. මෙය ශාන්ත වූ නිවනයි.

NotebookLM

අප්පතිට්ඨං - අනාරම්මණං

නිවන යනු යාමක් (Gathi), ඒමක් (Agathi) හෝ සිටීමක් (Thithi) නොවේ. එය පිහිටක් නොමැති (Appatittha), අරමුණක් නොගන්නා (Anarammanna) තත්වයකි. සසර ගමන නමැති නූල් බෝලය ලිහා අවසන් වූ විට තවදුරටත් පැටලීමක් නැත.

NotebookLM

ඉන්ද්‍රජාලය අවසන් වීම

සංස්කාර යනු මැජික් ශිල්පියෙකු මෙන් අපව රවටන දෙයකි.

ප්‍රඥාව නමැති ආලෝකය ලැබුණු විට, මෙම ඉන්ද්‍රජාලය (Magic Trick) හුදු හිස් බවක් (Suññata) බව පසක් වේ.

රැවටීම අවසන්ය. ඉතිරි වන්නේ පරම ශාන්තියයි.

NotebookLM

සබ්බ සංඛාර සමථෝ
සියලු දඟලීම්, නිර්මාණ සහ මායාවන්ගේ සංසිඳීම නිවනයි.
එය පරම සුවයයි (Parama Sukha).
“ඒතං සන්තං ඒතං පණීතං...” (This is peaceful, this is excellent...).
NotebookLM

නිවන

“භව නිරෝධෝ නිබ්බානං”

(භවය නිරුද්ධ වීම නිවනයි.)

~ පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද හිමි

NotebookLM